

przez mniejszości narodowe i etniczne w Polsce działających mających na celu ochronę ich dziedzictwa kulturowego.⁹ Obejmują one m.in. realizację przez ich stowarzyszenia takich zadań statutowych, jak:

1. Wspieranie działań na rzecz kształtowania i ochrony dziedzictwa kulturowego danej mniejszości, zamieszkującej określony region.

2. Przeciwdziałanie dyskryminacji etnicznej oraz wykluczeniu społecznemu danej mniejszości poprzez działania zmierzające do aktywnej integracji społeczeństwa lokalnego ze szczególnym naciskiem na integrację młodzieży.

3. Nawiązanie wspólnych więzi międzykulturowych pomiędzy społecznością lokalną.

4. Inicjowanie działań uzmysławiających aktywną postawę wymiany międzykulturowej oraz nabywania przez młodzież umiejętności pracy w grupie, komunikacji interpersonalnej, autoprezentacji oraz odpowiedzialności.

5. Wzbogacenie oferty kulturalnej regionu poprzez ochronę i rewaloryzację własnego dziedzictwa kulturowego, traktowanego jako wspólne – europejskie.

6. Rozszerzanie oferty promocyjnej regionu poprzez publikację dwujęzycznych wydawnictw, fol-

derów, map zawierające bogate treści historyczne o jego mieszkańcach z pełnymi motywami symbolik narodowych.

Realizowane projekty wspierane były środkami pochodzącymi z budżetów administracji samorządowej, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, jak i współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Regionalnego, w ramach XI Priorytetu Kultura i Dziedzictwo Kulturowe.

Środki pomocowe ujęte w Perspektywie finansowej UE na lata 2007-2013 miały na celu umożliwić realizację inwestycji związanych z odnową i modernizacją placówek

kultury i obiektów zabytkowych, działań (projektów) związanych z rozwojem terenów przygranicznych, a także współpracę między narodową w obszarze kultury i edukacji z podobnymi instytucjami. Zgodnie z art. 167 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej Unia przyczynia się do rozkwitu kultur państw członkowskich, w poszanowaniu ich różnorodności narodowej i regionalnej, równocześnie podkreślając znaczenie wspólnego dziedzictwa kulturowego. Wspierając i zachęcając je do współpracy, a jeśli to niezbędne uzupełniania ich działania w różnych dziedzinach.¹⁰

Przypisy:

1. BAK - Bundesamt für Kultur - Europäisches Kulturerbe, www.bak.admin.ch/kulturerbe/04328/index.html/, Zuletzt aktualisiert am: 01.12.2013, [6.01.2014].
2. R. Domke, *Ziemia Zachodnie i Północne Polski w propagandzie lat 1945-1948*, Zielona Góra 2010, s. 32.
3. Tamże, s. 293.
4. Por. T. Bazala, L. Koćwin, *Nasze – wasze – wspólne dziedzictwo kulturowe*, [w:] *Niemieckie dziedzictwo kulturowe. Bariera czy pomost w stosunkach polaków i Niemców?*, redakcja naukowa Lesław Koćwin, Nowa Ruda 2012, s. 7-16.
5. L. Koćwin, *Wpływ turystyki kulturowej na rozwój lokalny na przykładzie ziemi kłodzkiej – aspekty teoretyczne i praktyczne*, [w:] *Nowa ekonomia turystyki kulturowej*, redakcja naukowa Mieczysław K. Leniartek, Krzysztof Widacki, Wrocław 2012, s. 325 i n.
6. Für einen europäischen Patriotismus Rede von Václav Havel Internationaler Karlspreis zu Aachen, www.lehrerverband.de/patriot.htm, [07.01.2014].
7. Prof. Dr. Anna Wolff-Powęska: *Belastungen und Chancen. Paradigmenwechsel in der Wahrnehmung von Regionen mit mehrfacher Identität*. Vortrag anlässlich des Symposiums

Gemeinsames Kulturerbe als Chance am 20. September 2004 im Berliner Kronprinzenpalais, <http://www.kulturforum.info/de/article/1005073.prof-dr-anna-wolff-powska-belastungen-und-chancen-paradigmenwechsel-in-der-wahrnehmung-von-regionen-mit-mehrfacher-identitaet.html>, [10.01.2014].

8. Odpowiedź ministra kultury i dziedzictwa narodowego na interpelację nr 8796 w sprawie polskich zabytków i dóbr kultury znajdujących się w sąsiednich krajach Bogdan Zdrojewski - minister kultury i dziedzictwa narodowego, Warszawa, dnia 17 października 2012 r., www.sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/InterpelacjaTresc.xsp?key=0F8CEC1D/, [04.01.2014].
9. (1) UMOWA między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacji Rosyjskiej o współpracy w dziedzinie kultury, nauki i oświaty, sporządzona w Warszawie dnia 25 sierpnia 1993 r., Dz. U. 1994, nr 36, poz. 133. (2) UMOWA między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Białorusi o współpracy w dziedzinie kultury, nauki i oświaty, sporządzona w Warszawie dnia 27 listopada 1995 r., Dz. U. 1996, nr 76, poz. 365. (3) UMOWA między Rządem Rzeczypospolitej a Rządem Republiki Federalnej Niemiec o współpracy kultu-

ralnej, sporządzona w Bonn dnia 14 lipca 1997 r., Dz. U. 1999, nr 39 poz. 379. (4) UMOWA między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Ukrainy o współpracy w dziedzinie kultury, nauki i oświaty, sporządzona w Kijowie dnia 20 maja 1997 r., Dz. U. 2000, nr 3, poz. 29. (5) UMOWA między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Słowackiej o współpracy kulturalnej, oświatowej i naukowej, sporządzona w Bratysławie dnia 23 marca 2000, M.P. 2002, nr 6, poz. 123. (6) UMOWA między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Litewskiej o współpracy w dziedzinach kultury, oświaty i nauki, sporządzona w Wilnie dnia 17 grudnia 1998 r., M.P. 2002, nr 31, poz. 491. (7) UMOWA między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Czeskiej o współpracy w dziedzinie kultury, szkolnictwa i nauki, podpisana w Pradze dnia 30 września 2003 r., Dz. U. 2004, nr 244, poz. 2449.

10. Ustawa o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym z dnia 6 stycznia 2005 r., Dz. U. 2005, nr 17, poz. 141.

Joanna Stoklasek-Michalak

KAŻDA RZECZ JEST DOBRA W SWOIM CZASIE (SOFOKLES)

A zatem nadszedł czas na „Zegary” – jak się potocznie mówi o stałej, cieszącej się niesłabnącą popularnością, wystawie zegarów w Muzeum Ziemi Kłodzkiej. Dobięgi bowiem końca proces jej modernizacji, realizowanej od początku września do końca grudnia 2013 r. Tytuł odnowionej wystawy nawiązuje do tytułu jej pierwowzoru i brzmi *Oczy czasu*. Zegary mechaniczne popularne na Śląsku w XIX i pierwszej połowie XX w. Skrócona wersja wystawy.

Czas jest tylko szczególną formą przestrzeni
(Herbert George Wells)

Dotychczasowa ekspozycja z

2004 r. pt. *Zegary mechaniczne popularne na Śląsku w XIX i pierwszej połowie XX w.* – stanowiąca zmodyfikowaną wersję, nagrodzonej przed laty, wystawy *Oczy czasu*. Zegary w zbiorach muzeum w Kłodzku z 1990 r. – zajmowała 5 sal na II piętrze kłodzkiego Muzeum. Modernizacja wystawy zakładała odnowienie uszkodzonych lub wysłużonych elementów ekspozycji przy zachowaniu jej atrakcyjnego podziału tematycznego i przestrzennego. Tak więc w najbardziej chyba spektakularnej sali „czasoprzestrzeni” wymienione zostały jedynie lustrzane płytki na posadzce. Ze względów technicznych pozostano przy dotychczasowym

formacie luster, redukującym ryzyko pęknięcia płytek. Zdecydowane zmiany przeprowadzone zostały w sali wypełnionej zegarami szafkami i półszafkami. Wśród niemal setki zegarów na pierwszy plan wysunęły się budziki oraz zegary kominowe i gabinetowe, pozostające dotąd w柜ieniu z powodu dotychczasowych, nieatrakcyjnych i pozbawionych światła gablot. Nowe, dopasowane do wnętrza meble, w atrakcyjny sposób eksponują zbiory zegarów, wzbogacone o nowo pozyskane obiekty.

Największe zmiany dotyczyły pierwszej z sal: oprócz przemalowania pomieszczenia na zupełnie inny kolor, w celu zwiększenia po-

wierzchni ekspozycyjnej zmieniono układ parawanów i podporządkowano go czytelniejszej narracji materiałowej wystawienniczej. Cała ta przearanżowana przestrzeń, której sercem pozostał mechanizm zegara wieżowego, została oświetlona nowo zakupionym, profesjonalnym systemem oświetleniowym.

Czas jest także żywiołem
(Johann Wolfgang Goethe)

Podobnie żywiołowa była modernizacja wystawy. Czy warto wspominać o tym procesie? Wydaje się, że realizacja takiego przedsięwzięcia wobec mocno ograniczonego budżetu zasługuje na choćby

niewielki ślad w świadomości zwiedzających.

Przy aranżacji przestrzeni pierwszej sali istotnym ograniczeniem – podyktowanym oszczędnościami – było wykorzystanie istniejących parawanów ekspozycyjnych. Mimo, że liczą sobie niemal ćwierć wieku, trudno dopatrzeć się w nich uroku typowego dla zabytku. Elementom tym nadano właściwy klimat za pomocą wydruków wielkoformatowych. Największym wyzwaniem okazała się jednak podłoga, której zadaniem było konsekwentne i ostateczne osadzenie widza w klimacie wystawy i zegara. Zdecydowano się więc nanieść na nią motyw mechanizmu zegara. Po perturbacjach, związanych m.in. z techniczną obróbką parkietu i wszechogarniającym imperatywem oszczędzania, nastąpił żmudny (ale jakże satysfakcjonujący!) etap rysowania, wyklejania i wymalowania trójwymiarowego mechanizmu zegarowego. Kilka dni spędzonych w rozmaitych pozycjach z twarzą przy parkiecie przyniosły wreszcie oczekiwany efekt wizualny, dopinający całe przedsięwzięcie „na ostatni ząbek”. Wymalowany na parkiecie mechanizm stał się trwałym elementem wystawy stałej, któremu niektóre zegary tykają: „było – jest – będzie”...

Czas się nie śpieszy – to my nie nadążamy (Lew Tołstoj)

Tymczasem goście zwiedzający wystawę zegarów mogą odechnąć z ulgą, jako że ogromna większość wyeksponowanych tu zegarów – z racji wieku i stanu technicznego – przestała odmierzać

czas, dając szansę na zacerpienie tchu i odpoczynek od zaganianej rzeczywistości, pozostawionej poza murami Muzeum. Wśród 326 zegarów zgromadzonych na ekspozycji zwiedzający mogą zobaczyć rozmaite, naprawdę interesujące i nierzadko wyjątkowo piękne okazy czasomierzy. Bezsensowne jest jednak ich wymienianie, skoro można je wszystkie zobaczyć, doświadczyć spotkania z zegarem oraz czasem, który na II piętrze Muzeum Ziemi Kłodzkiej zdecydowanie zwalnia i przystaje. Dlatego serdecznie zapraszamy zarówno tych, którzy nie mają co począć ze swoim czasem, jak i tych, którzy za nic nie mogą go znaleźć. Czas jest w Muzeum, i wygląda całkiem przyzwolnie.

Scenariusz wystawy, opieka merytoryczna – Joanna Stoklasek-Michalak, Renata Kuźmińska

Projekt i aranżacja przestrzeni, projekt gablot – Joanna Stoklasek-Michalak

Wykonanie wzoru na posadzce – Joanna Stoklasek-Michalak, Malwina Karp

Nowe zegary zakupiono dzięki dotacji MKiDN w ramach programu Kolekcje-priorytet 4 - kolekcje Muzealne.

Modernizację wystawy przeprowadzono w ramach programu MKiDN Dziedzictwo - kulturowe - priorytet 2 - Wspieranie działań muzealnych.

Instalacja profesjonalnego systemu oświetlenia została zrealizowana ze środków finansowych MKiDN pochodzących z Funduszu Promocji Kultury.

